

जिल्ला समन्वय समितिको
समन्वय तथा अनुगमन सम्बन्धी
कार्यविधि, २०८०

(नमूना कार्यविधि)

जिल्ला समन्वय समिति महासंघ, नेपाल
बबरमहल, काठमाण्डौ

विषय-सूचि

प्रस्तावना	१
परिच्छेद १	
प्रारम्भिक	१
१) संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ	१
२) परिभाषा	१
३) समन्वय तथा अनुगमनको उद्देश्य	२
परिच्छेद २	
समन्वय तथा अनुगमन सम्बन्धी व्यवस्था तथा आधार	२
४) समन्वय तथा अनुगमनको कानूनी व्यवस्था	२
५) समन्वय तथा अनुगमनका आधार	३
६) समन्वय तथा अनुगमन सम्बन्धी विशेष व्यवस्था	३
परिच्छेद ३	
समन्वय तथा अनुगमनको विधि तथा प्राथमिकता सम्बन्धी व्यवस्था	३
७) समन्वय तथा अनुगमनको विधि	३
८) समन्वय तथा अनुगमनको प्राथमिकीकरण	४
परिच्छेद ४	
९) समन्वय तथा अनुगमनका सीमा	४
परिच्छेद ५	
१०) सचिवालय सम्बन्धी व्यवस्था	५
११) उपसमिति वा कार्यदल गठन गर्न सक्ने	५
१२) विज्ञ वा विज्ञ समूहको सहयोग लिन सक्ने	५
१३) प्रतिवेदन	५
१४) कार्यविधिको व्याख्या	५
१५) प्रचलित कानून बमोजिम हुने	६
१६) कार्यविधिको संशोधन	६
१७) बाधा अड्काउ फुकाउ	६
अनुसूचीहरु	

**जिल्ला समन्वय समिति को समन्वय तथा
अनुगमन सम्बन्धी
कार्यविधि, २०८०**

प्रस्तावना:

समन्वय तथा अनुगमन सम्बन्धी कार्यलाई नियमित, व्यवस्थित तथा पारदर्शी तवरले सञ्चालन गर्न वाञ्छनिय भएकाले, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन ०७४, को दफा ९२ को उपदफा (४), ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी जिल्ला समन्वय समितिले यो कार्यविधि बनाएको छ ।

**परिच्छेद-१
प्रारम्भिक**

(१) संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- (क) यस कार्यविधिको नाम जिल्ला समन्वय समिति को समन्वय तथा अनुगमन कार्यविधि २०८० रहेको छ ।
- (ख) यो कार्यविधि सभाले पारित गरेको मितिवाट तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

(२) परिभाषा:

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-

- (क) “समन्वय” भन्नाले समिति वा सभाले संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बीचमा वा प्रदेश र स्थानीय तह बीचमा वा स्थानीय तहरूबीचमा प्रचलित कानूनले समन्वय गर्ने भनी तोकिएका कार्यलाई सम्भन्नु पर्छ ।
- (ख) “अनुगमन” भन्नाले समिति वा सभाले संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबाट सम्पादन हुने स्थानीय स्तरका कार्यहरूमा प्रचलित कानूनले अनुगमन गर्ने भनी तोकिएका कार्यलाई सम्भन्नु पर्छ ।
- (ग) “जिल्ला सभा” भन्नाले जिल्ला सभा भन्ने बुझ्नु पर्छ ।
- (घ) “जिल्ला समन्वय समिति” भन्नाले जिल्ला समन्वय समिति सम्भन्नु पर्छ ।

- (ड) “प्रमुख” भन्नाले जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख बुझ्नु पर्दछ ।
- (च) “उपप्रमुख” भन्नाले जिल्ला समन्वय समितिका उपप्रमुख भन्ने बुझ्नु पर्दछ ।
- (ज) “सदस्य” भन्नाले जिल्ला समन्वय समितिका सदस्य भन्ने बुझ्नु पर्छ ।
- (झ) जिल्ला समन्वय अधिकारी” भन्नाले जिल्ला समन्वय अधिकारी (प्रमुख) बुझ्नु पर्दछ ।

(३) समन्वय तथा अनुगमनको उद्देश्य:

- (क) समन्वय तथा अनुगमन सम्बन्धी कार्यलाई प्रभावकारी बनाउने ।
- (ख) संघ प्रदेश र स्थानीय तहका बीच आवश्यक कानून कार्यान्वयन मार्फत सुशासनको प्रवर्द्धन गर्ने ।
- (ग) अन्तर सरकार सहकार्य र समन्वयमा स्थानीय तहबाट पहल गर्ने ।

परिच्छेद-२

समन्वय तथा अनुगमन सम्बन्धी व्यवस्था तथा आधार

(४) समन्वय तथा अनुगमनको कानूनी व्यवस्था:

सभा वा समितिले समन्वय तथा अनुगमन गर्दा देहायका व्यवस्थामा आधारित हुनेछ :-

- (१) संवैधानिक व्यवस्था: संविधानको धारा २२० को (७) मा उल्लिखित व्यवस्था,
- (२) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, को दफा ९२ को (१), मा उल्लिखित व्यवस्था,
- (३) संघ प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तर सम्बन्ध) ऐनको दफा २६ को (१), (२) र (३) को व्यवस्था ,
- (४) प्रदेश सभाले बनाएका कानूनहरूको व्यवस्था र
- (५) संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त नियमावली, कार्यविधि र निर्देशिकामा तोकिएका प्रबन्धहरू र सभा वा समितिले बनाएका कार्यविधिमा उल्लिखित व्यवस्थाहरू ।

(५) समन्वय तथा अनुगमनका आधार:

सभा वा समितिले समन्वय र अनुगमनका लागि देहायको आधार लिन सक्नेछ

:-

- (१) प्रचलित कानूनले स्थानीय तहबाट सम्पादन गर्ने भनी तोकिएका कार्य सम्पादनका सम्बन्धमा सभा वा समितिले समन्वय तथा अनुगमन गर्ने भनी तोकिएका विषय वा क्षेत्रहरू,
- (२) प्रचलित कानूनले संघ, प्रदेश र स्थानीय वा प्रदेश र स्थानीय तह वा स्थानीय तहहरूका बीचको कार्यमा समन्वय गर्ने भनी तोकिएका कार्यहरू सम्पादनका सम्बन्धमा सभा वा समितिलाई समन्वय तथा अनुगमन गर्ने भनी तोकिएका विषय वा क्षेत्रहरू ।
- (३) उल्लिखित खण्ड (१) र (२) का विषय वा क्षेत्रमा समन्वय तथा अनुगमनका सूचकहरू निर्माण गरी सभा वा समितिले प्रयोग गर्न सक्नेछ ।
- (४) खण्ड (३) मा उल्लिखित सूचक मध्ये, समन्वय सम्बन्धी सूचक, अनुसूचि १ मा र अनुगमन सम्बन्धी सूचक, अनुसूचि २ मा राखिएको छ ।

(६) समन्वय तथा अनुगमन सम्बन्धी विशेष व्यवस्था

आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र नीति, कानून र विकास निर्माण लगायतका जनसरोकारका विषयमा समिति आफैले वा उपसमिति वा कार्यदल वा विषयविज्ञ वा सचिवालयका अधिकारी मार्फत समन्वय तथा अनुगमन गर्न वा गराउन सक्नेछ ।

परिच्छेद-३

समन्वय तथा अनुगमनका विधि तथा प्राथमिकता सम्बन्धी व्यवस्था

(७) समन्वय तथा अनुगमनको विधि:

- (१) सभा वा समितिले समन्वय तथा अनुगमनका सम्बन्धमा देहायका विधिहरू अवलम्बन गर्न सक्नेछ ।
 - (क) संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका प्रनिनिधिहरू बीच सामूहिक तथा छुट्टै छुट्टै छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने,

- (ख) स्थानीय तह स्थित संघ, संस्था, सरोकारवाला कार्यालयबाट आवश्यक दस्तावेज माग गरी दस्तावेज अध्ययन गर्ने,
- (ग) समिति, उपसमिति वा कार्यदलमार्फत स्थलगत अवलोकन गर्ने,
- (घ) सरोकारवाला समूदाय, नागरिक समाज, पत्रकार, र विज्ञहरूसँग छलफल तथा परामर्शको कार्यहरू गर्ने,
- (ङ) अध्ययन प्रतिवेदन, सिफारिस र निष्कर्ष आवश्यकता अनुसार आवश्यक ठाउँहरूमा पठाउने र सार्वजनिकीकरण गर्ने,
- (२) समन्वय तथा अनुगमन गर्ने प्रयोजनका लागि आवश्यक दस्तावेज कागजात सम्बन्धी सूचना सम्बद्ध सरोकारवालाहरूले उपलब्ध गराउन पर्नेछ ।

(८) समन्वय तथा अनुगमनको प्राथमिकीकरण:

- (क) स्थानीय सभा सञ्चालन सम्बन्धी विषय वा क्षेत्र,
- (ख) स्थानीय सरकार सञ्चालन सम्बन्धी विषय वा क्षेत्र,
- (ग) स्थानीय स्तरमा अन्तर सरकार समन्वय र सहकार्यका विषय वा क्षेत्र,
- (घ) मौलिक हक कार्यान्वयनसँग सम्बन्धित विषय वा क्षेत्र,
- (ङ) सार्वजनिक वा जनसरोकारसँग सम्बन्धित, विषय वा क्षेत्र,
- (च) सुशासन तथा न्याय प्रशासनसँग सम्बन्धित विषय वा क्षेत्र,
- (छ) समितिले आवश्यक ठानेका अन्य क्षेत्र ।

परिच्छेद-४

समन्वय तथा अनुगमनका सीमा

(९) समन्वय तथा अनुगमनको सीमा:

सभा वा समितिले समन्वय तथा अनुगमन गर्दा देहायका सीमा भित्र रही कार्य गर्ने छः

- (क) संवैधानिक र कानूनी व्यवस्था,
- (ख) कानून र न्यायका सामान्य सिद्धान्त,
- (ग) लिङ्ग, वर्ण, क्षेत्र, जात, जाति तथा भाषाभाषीप्रति सम्मान तथा आदर,
- (घ) निष्पक्षता, तटस्थता र व्यावसायिकता तथा सन्तुलित अवधारणाका सिद्धान्त,

- (घ) आर्थिक समितितता अनुशासन र
(ङ) समितिले तोकेको अन्य सीमा ।

परिच्छेद-५

विविध

(१०) सचिवालय सम्बन्धी व्यवस्था:

समितिको सचिवालयले समन्वय तथा अनुगमन सम्बन्धित सचिवालयको काम गर्नेछ ।

(११) उपसमिति वा कार्यदल गठन गर्न सक्ने:

समितिले आफ्नो कामलाई प्रभावकारी तवरले सञ्चालन गर्ने प्रयोजनको लागि समितिका प्रमुख, उपप्रमुख तथा सदस्यहरू मध्येबाट उपसमिति वा कार्यदल गठन गर्न सक्नेछ ।

(१२) विज्ञ वा विज्ञ समूहको सहयोग लिन सक्ने:

समिति, उपसमिति वा कार्यदलले समन्वय तथा अनुगमनका सम्बन्धमा आवश्यकता अनुसार विज्ञ वा विज्ञसमूहको सहयोग लिन सक्नेछ ।

(१३) प्रतिवेदन:

- (१) समन्वय तथा अनुगमनका सम्बन्धमा उपसमिति वा कार्यदलले समिति समक्ष प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिम पेश हुन आएको प्रतिवेदन उपर समितिमा आवश्यक छलफल गर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिमका प्रस्तुत प्रतिवेदन समितिले जिल्ला सभामा पेश गर्ने र आवश्यकता अनुसार सार्वजनिक गर्ने, सम्बन्धित निकाय वा क्षेत्रमा पठाउने ।

(१४) कार्यविधिको व्याख्या:

यस कार्यविधिको व्याख्या गर्ने अधिकार प्रमुखलाई हुनेछ र निजको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

(१५) प्रचलित कानून बमोजिम हुने :

यस कार्यविधिमा लेखिएको विषयमा यसै बमोजिम र अन्य विषयका सम्बन्धमा समितिको निर्णय तथा समिति सञ्चालन नियम अनुसार हुनेछ ।

(१६) कार्यविधिको संशोधन:

समितिले यस कार्यविधिलाई आवश्यकता अनुसार संशोधन गर्न सक्ने छ ।

(१७) बाधा अडकाउ फुकाउ:

यो कार्यविधिको कार्यान्वयन गर्न कुनै बाधा अडकाउ परेमा समितिले त्यस्तो बाधा अडकाउ फुकाउने छ ।

अनुसूचि-१

१. समन्वयका विषय तथा सूचक:

जिल्ला समन्वय समितिको समन्वयका लागि अवलम्बन गर्नपर्ने विषय तथा सूचक

जिल्लामा हुने स्थानीय विकास कार्यक्रम र गतिविधिको समन्वय र सुपरिवेक्षणको जिम्मेवारी जिल्ला समन्वय समितिको रहेको छ । नेपालको नयाँ संविधान बमोजिम जिल्ला समन्वय समितिले समन्वय गर्ने २५ वटा निर्देशिकाहरू यस प्रकार छन्:

१. स्थानीय योजनाहरू स्थानीय प्राथमिकतासँग मिल्दोजुल्दा छन् कि छैनन्, जाँच गर्ने । छन् भने तिनलाई प्रभावकारी बनाउन प्रयत्न गर्ने र छैनन् भने अपसी समन्वयका आधारमा स्थानीय विकास योजनाहरू जिल्ला प्राथमिकताहरूसँग मिल्दोजुल्दो छ भनी सुनिश्चित गर्न नगरपालिका र गाउँपालिकाहरूसँग समन्वय गर्ने ।

स्थानीय प्राथमिकतामा परेको ☐

स्थानीय प्राथमिकतामा नपरेको ☐

२. स्थानीय विकास योजनाहरू प्रादेशिक प्राथमिकताहरूसँग मिल्दा जुल्दा छन् कि छैनन्, जाँच गर्ने । मिल्दा जुल्दा छन् भने तिनलाई स्थापित गर्ने र छैनन् भने आपसी समन्वयका आधारमा प्रादेशिक प्राथमिकतासँग मिल्ने सुनिश्चित गर्न प्रदेश सरकारसँग समन्वय गर्ने ।

प्रादेशिक प्राथमिकतामा परेको ☐

प्रादेशिक प्राथमिकतामा नपरेको ☐

३. विभिन्न सरकारी निकायहरू बीचमा आपसी समन्वय छ कि छैन जाँच गर्ने । आपसी समन्वय छ भने, त्यसलाई थप सुदृढ गर्ने र समन्वय छैन भने समन्वय गर्ने । यसका लागि स्थानीय विकास कार्यक्रमहरू र गतिविधिहरूमा संलग्न विभिन्न सरकारी निकायहरू बीचको समन्वयमा देखा परेका समस्याहरू पहिचान गरी बाधा फुकाउन समस्याहरूलाई सहजीकरण गर्ने ।

सरकारी निकायबीच समन्वय भएको ☐

सरकारी निकायबीच समन्वय नभएको ☐

४. जिल्ला स्थित गैर सरकारी संस्थाहरू र सरकारी निकायका बीचमा वा संस्थाहरूका बीचमा, अपसमा पनि समन्वय छ कि छैन पहिचान गर्ने । जिल्लामा कार्यरत

गैरसरकारी संस्थाहरू (एनजीओ) सँग समन्वय गरी उनीहरूका कार्यक्रमहरू स्थानीय विकास प्राथमिकताहरूसँग मिल्ने सुनिश्चित गर्ने ।

गैससं र सरकारी निकायबीच समन्वय भएको ☐

गैससं र सरकारी निकायबीच समन्वय नभएको ☐

५. जिल्लास्थित निजी क्षेत्रका संस्थाहरूका बीचमा अपसी समन्वय छ कि छैन, आवश्यक परिक्षण गर्ने । समन्वय छ भने थप सुदृढ बनाउन प्रयत्न गर्ने । समन्वय छैन भने स्थानीय आर्थिक विकासलाई प्रवर्द्धन गर्न जिल्लामा कार्यरत निजी क्षेत्रका संस्थाहरूसँग समन्वय हुन नसक्नाका कारण पहिचान गरी समन्वय गर्ने ।

निजी क्षेत्र र स्थानीय तहबीच समन्वय भएको ☐

निजी क्षेत्र र स्थानीय तहबीच समन्वय नभएको ☐

६. स्थानीय समूदायहरूका बीचमा अपसी समन्वय छ कि छैन भन्ने बारेमा जाँच गर्ने । समन्वय छ भने थप सुदृढ गर्ने, छैन भने सामाजिक एकता र सामुदायिक विकास प्रवर्द्धन गर्न स्थानीय समूदायहरू बीच समन्वयको सुनिश्चित गर्दै आवश्यक सहजीकरण गर्ने ।

स्थानीय तह र सामुदायिक संस्थाबीच समन्वय भएको ☐

स्थानीय तह र सामुदायिक संस्थाबीच समन्वय नभएको ☐

७. स्थानीय आवश्यकता र प्राथमिकताका आधारमा योजना तर्जुमा भए नभएको जाँच गर्ने । समन्वय भएको भए सोको थप प्रवर्द्धन गर्ने र छैन भने स्थानीय आवश्यकता र प्राथमिकताका आधारमा स्थानीय विकास योजना तर्जुमा समन्वय गरी तयार गरेको योजना कार्यान्वयन गर्ने ।

स्थानीय प्राथमिकताका योजना तर्जुमा भएको ☐

स्थानीय प्राथमिकताका योजना तर्जुमा नभएको ☐

८. स्थानीय विकास कार्यक्रमहरू स्थानीय स्रोतमा आधारित छन् वा छैनन् त्यसको जाँच गर्ने । छन् भने प्रवर्द्धनमा जोड दिने छैनन् भने स्थानीय विकास कार्यक्रमहरू र गतिविधिहरूलाई सहयोग गर्न स्थानीय स्रोत पहिचान परिचालन मा समन्वय गर्ने ।

स्थानीय योजना स्थानीय स्रोतमा आधारित रहेको ☐

स्थानीय योजना स्थानीय स्रोतमा आधारित नरहेको ☐

९. स्थानीय विकास कार्यक्रमहरूको प्रभावकारिता अध्ययन गर्ने, प्रभावकारी छैनन् भने स्थानीय विकास कार्यक्रमहरू प्रभावकारी छन् भनी सुनिश्चित गर्न अपसी समन्वय अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ।
स्थानीय विकास कार्यक्रम प्रभावकारी रहेको ☐
स्थानीय विकास कार्यक्रम प्रभावकारी नरहेको ☐
१०. नागरिक सहभागिताको अवस्था आंकलन गर्ने र स्थानीय विकास कार्यक्रमहरू र गतिविधिहरूमा नागरिक सहभागितालाई सुनिश्चित गर्ने त्यसकालागि समन्वय गर्ने र सहजिकरण गर्ने ।
विकास कार्यक्रममा नागरिक सहभागिता रहेको ☐
विकास कार्यक्रममा नागरिक सहभागिता नरहेको ☐
११. प्राकृतिक प्रकेपका बारेमा समन्वय गर्ने र समन्वयका आधारमा जिल्ला प्राकृतिक प्रकेपका लागि तयार छ भनी सुनिश्चित गर्न विपद् व्यवस्थापन योजनाहरू विकास गरी समन्वयात्मक ढंगले कार्यान्वयन गर्ने ।
स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना बनेको ☐
स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना नबनेको ☐
१२. स्थानीय पालिकाका अतिरिक्त अन्य जिल्लासँगको समन्वय कायम राख्ने खास गरी ज्ञान र स्रोत आदान प्रदान गर्न र क्षेत्रीय विकास प्रवर्द्धन गर्न गाउँ नगर साथै अन्य जिल्लाहरू सँग समेत आवश्यक समन्वय गर्ने ।
ज्ञान र स्रोत आदान प्रदान अन्य स्थानीय तहसँग भएको ☐
अन्य स्थानीय तहसँग ज्ञान र स्रोत आदान प्रदान नभएको ☐
१३. लैंगिक समानता आजको जल्दोबल्दो विषय भएकाले आवश्यक समन्वय गरी सोको आधारमा स्थानीय विकास कार्यक्रमहरू र गतिविधिहरूमा लैङ्गिक समानता प्रवर्द्धन गर्ने ।
लैंगिक समानता प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन भएको ☐
लैंगिक समानता प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन नभएका ☐
१४. सीमान्तकृत समूहहरूको सेवा र स्रोतहरूमा पहुँच सुनिश्चित गर्दै स्थानीय विकास कार्यक्रमहरू र गतिविधिहरूमा सामाजिक समावेशीकरणलाई बढावा दिने गरी समन्वय गर्ने ।
सामाजिक समावेशीकरण कार्यक्रम सञ्चालन भएको ☐
सामाजिक समावेशीकरण कार्यक्रम सञ्चालन नभएको ☐

१५. स्रोतको बाँडफाँड र उपयोग लगायत सबै स्थानीय विकास कार्यक्रमहरू र गतिविधिहरूमा पारदर्शिता र जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्ने गरी आवश्यक समन्वय गर्ने ।
 स्रोतको बाँडफाँड र उपयोग पारदर्शी रहेको ☐
 स्रोतको बाँडफाँड र उपयोग पारदर्शी नरहेको ☐
१६. प्रभावकारी समन्वयका आधारमा विकास कार्यक्रमहरू र गतिविधिहरू दिगो विकासका सिद्धान्तहरूसँग मिल्दोजुल्दो छ भनी सुनिश्चित गर्न आवश्यक समन्वय गर्ने ।
 दीगो विकासका सिद्धान्तसँग मेल खाने रहेको ☐
 दीगो विकासका सिद्धान्तसँग मेल खाने रहेको नरहेको ☐
१७. स्थानीय विकास कार्यक्रमहरूको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्न नागरिक समाज संगठन र निजी क्षेत्रसँग साभेदारी विकास गर्न आवश्यक र प्रभावकारी समन्वय गर्ने ।
 नागरिक समाज र निजी क्षेत्रसँग साभेदारी रहेको ☐
 नागरिक समाज र निजी क्षेत्रसँग साभेदारी नरहेको ☐
१८. जलवायु परिवर्तन र यसका स्थानीय समुदायहरूमा पर्ने असरहरूलाई सम्बोधन गर्न योजनाहरू विकास र कार्यान्वयन गर्न प्रभावकारी समन्वय गर्ने ।
 जलवायु परिवर्तनका असर कम गर्न कार्यक्रम सञ्चालन गरेका ☐ जलवायु परिवर्तनका असर कम गर्न कार्यक्रम सञ्चालन नगरेका ☐
१९. नवीकरणीय ऊर्जा र ऊर्जा दक्षता प्रवर्द्धन गर्ने योजनाहरू विकास र कार्यान्वयन गर्न समन्वय गर्ने ।
 नवीकरणीय ऊर्जा प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरेको ☐
 नवीकरणीय ऊर्जा प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन नगरेको ☐
२०. सडक, खानेपानी र सरसफाई जस्ता स्थानीय पूर्वाधारहरू विस्तार गर्ने योजनाहरू विकास र कार्यान्वयन गर्न आवश्यक समन्वय गर्ने ।
 स्थानीय पूर्वाधार विकासमा समन्वय भएको ☐
 स्थानीय पूर्वाधार विकासमा समन्वय नभएको ☐

२१. शिक्षामा पहुँच प्रवर्द्धन गर्ने शिक्षा र स्वास्थ्य संस्थाहरूसँग समन्वय गर्ने र जनस्वास्थ्य सेवाहरू बीच समन्वय गर्ने ।
सामाजिक विकासमा समन्वय भएको ☐
सामाजिक विकासमा समन्वय नभएको ☐
२२. कृषि र ग्रामीण विकासको प्रवर्द्धन गर्ने योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न आवश्यक समन्वय गर्ने ।
समन्वय भएको ☐ समन्वय नभएको ☐
२३. पर्यटन र सांस्कृतिक सम्पदाको प्रवर्द्धन गर्ने योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न आवश्यक समन्वय गर्ने ।
समन्वय भएको ☐ समन्वय नभएको ☐
२४. व्यापार र लगानी प्रवर्द्धनका लागि योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न समन्वय गर्ने ।
समन्वय भएको ☐ समन्वय नभएको ☐
२५. विकास कार्यक्रमहरू र गतिविधिहरू मानव अधिकारको सम्मान र सामाजिक न्यायको प्रवर्द्धन गर्ने तरिकामा कार्यान्वयन गर्ने सुनिश्चित गर्ने गरी समन्वय गर्ने ।
समन्वय भएको ☐ समन्वय नभएको ☐

२. अनुगमनका विषय र सूचक :

अनुगमन कार्यसम्पादन गर्दा देहायका विषयमा ध्यान दिनुपर्छ:

१. अनुगमन गर्दा पारित गरेको नीति तर्जुमा र लागु गरिएको कानूनको मिति मापदण्डको स्वीकृति जस्ता विषयहरूको विवरण उल्लेख गर्नुपर्छ ।
२. योजनाको सम्बन्धमा कुन प्रकारका योजना बनेका हुन्, सो सम्बन्धी उल्लेख गर्नुपर्छ ।
३. सूचकमा आधारित भइ बजेट विनियोजन र प्राथमिकता क्रम निर्धारण गरिएको छ छैन, उल्लेख गर्नुपर्छ ।
४. सम्बन्धित अधिकारी वा निकायले पेश गरेको प्रतिवेदन भए सो प्रतिवेदन पेश गर्ने अवधि, तोकिएको फर्म्याट सहित अन्य कुराहरू परिपालना भए नभएको उल्लेख गर्न पर्दछ ।
५. प्रतिवेदनमा अपेक्षित मापदण्ड र गुणस्तरका बारेमा विभिन्न प्रतिवेदनहरूले औल्याएका टिप्पणीहरूका बारेमा उल्लेख गर्नुपर्दछ ।
६. पालना गर्नुपर्ने सम्बद्ध कानूनहरूको परिपालना भए नभएको र तदनुकूल बजेट विनियोजन भए नभएको समेत उल्लेख गर्नुपर्दछ ।
७. खर्चको प्रकृति र प्रवृत्ति, सोको उपयोगिता, प्रयोग, उपयोग, सदुपयोग वा दुरुपयोग भए वा नभएको कुरा, लेखा परिक्षकको टिप्पणी भए, सो कुरा र सो बारेमा सम्बन्धित संस्थाको आन्तरिक संयन्त्रका रूपमा नियन्त्रण र निगरानीको व्यवस्था भए सो कार्य र सो कार्य सम्पन्न गर्ने संयन्त्रको भूमिका समेतका बारेमा उल्लेख गर्नु पर्दछ ।
८. सो संस्थाले हासिल गरेको उपलब्धीको स्तर, स्थलगत निरीक्षण भएको भए, सो समेतका कुराको प्रतिवेदनसँगको संयोजन समेतका बारेमा उल्लेख गर्नुपर्दछ ।
९. अनुगमन गरिएको संस्था वा निकायको मौजुदा जनशक्तिको अवस्था तिनको सक्षमता र तत्सम्बन्धी सम्बन्धित संस्थाको नीतिका बारेमा पनि उल्लेख गर्नु उपयुक्त हुन्छ ।
१०. अनुगमन गरिएको संस्था वा निकायको बिगतका कामको मूल्यांकन र सोही मूल्यांकनका आधारमा भविष्यका कामका बारेमा समेतको सुझाव प्रस्तुत गर्न पर्दछ ।
११. अनुगमन गरिएको संस्था वा निकायको कामको मूल्यांकन तत्सम्बन्धी क्षमता, कामको उत्पादकत्व एवं सोको परिक्षण र अनुगमनबाट प्राप्त भएको राय प्रस्तुत गर्न पर्दछ ।
१२. सम्बन्धित संस्था वा निकायको स्रोत साधनको उपलब्धता र आपूर्ति बन्दोबस्तको अवस्थाको समेत मूल्यांकन गर्न पर्दछ ।

१३. सम्बन्धित संस्था वा निकायको साभेदारीको अवस्था, थप प्रभावकारीताका लागि साभेदारीको उपलब्धता र प्रयोगका बारेमा समेत उपायहरूको खोजी र सुझाव दिन पर्दछ ।¹
१४. सम्बन्धित संस्था वा निकायले आधुनिक प्रविधिको प्रयोग गरे नगरेको बारेमा सुझाव दिन पर्दछ ।
१५. अन्य विशिष्ट सुझावहरू समेत भए सो समेत प्रतिवेदनमा सामेल गर्नु पर्दछ ।
१६. समितिले अपेक्षा गरेको र अनुगमन गरेको खास विषयमा ध्यानाकर्षण सहित समितिको निष्कर्ष सहितको सिफारिसका बारेमा संक्षेपमा उल्लेख गर्नुपर्दछ ।

¹ [Guideline for Legislative Oversight through Annual Reports... \(treasury.gov.za\)](#)

अनुगमनका सूचकहरू :

(१) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को (२) सँग सम्बन्धित नीति, योजना, मापदण्ड, कार्यान्वयन र कानून निर्माणसँग सम्बन्धित सूचकहरू

विषय	नीति		ऐन/नियम		मापदण्ड		योजना		कार्यान्वयन		कैफियत
	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	भाएको	नभाएको	
नगर प्रहरी											
सहकारी संस्था											
एफएम सञ्चालन											
स्थानीय कर, सेवा शुल्क तथा दस्तुर											
स्थानीय सेवाको व्यवस्थापन											
स्थानीय तथ्यांक र अभिलेख संकलन											
स्थानीय स्तरका विकास आयोजना तथा परियोजना											
आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा											
आधारभूत स्वास्थ्य र सरसफाई											
स्थानीय बजार व्यवस्थापन											

विषय	नीति		ऐन/नियम		मापदण्ड		योजना		कार्यान्वयन		कैफियत
	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	भएको	नभएको	
वातावरण संरक्षण											
जैविक विविधता											
स्थानीय सडक, कृषि सडक, ग्रामीण सडक											
सिंचाइँ											
गाउँसभा/नगरसभा											
मेलमिलाप र मध्यस्थताको व्यवस्थापन											
स्थानीय अभिलेख व्यवस्थापन											
जग्गाधनी दर्ता प्रमाण पुर्जा वितरण											
कृषि तथा कृषि उत्पादन व्यवस्थापन											
पशुपालन, पशु स्वास्थ्य											
जेष्ठ नागरिक											
अपांगता भएका व्यक्ति											
अशक्तहरूको व्यवस्थापन											
बेरोजगारहरूको तथ्यांक संकलन											

विषय	नीति		ऐन/नियम		मापदण्ड		योजना		कार्यान्वयन		कैफियत
	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	भएको	नभएको	
कृषि प्रसारको व्यवस्थापन											
खानेपानी											
साना जलविद्युत											
वैकल्पिक उर्जा											
विपद् व्यवस्थापन											
जलाधार											
वन्यजन्तु											
खानेपानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण											
भाषा											
संस्कृति											
ललितकलाको संरक्षण र विकास											

(२) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा (४) सँग सम्बन्धित नीति, योजना, मापदण्ड, कार्यान्वयन र कानून निर्माणसँग सम्बन्धित सूचकहरू

विषय	नीति		ऐन/नियम		मापदण्ड		योजना		कार्यान्वयन		कैफियत
	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	भएको	नभएको	
खेलकुद र पत्रपत्रिका											

विषय	नीति		ऐन/नियम		मापदण्ड		योजना		कार्यान्वयन		कैफियत
	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	भाएको	नभाएको	
स्वास्थ्य											
विद्युत											
खानेपानी											
सिचाई											
सेवाशुल्क, दस्तुर, दण्डजरिवाना, रोयल्टी, पर्यटन शुल्क											
वनजंगल, बन्यजन्तु, चराचुरुङ्गी											
जल उपयोग											
वातावरण, पर्यावरण											
जैविक विविधता											
सामाजिक सुरक्षा र गरिबी निवारण											
व्यक्तिगत घटना, जन्म											

विषय	नीति		ऐन/नियम		मापदण्ड		योजना		कार्यान्वयन		कैफियत
	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	भएको	नभएको	
मृत्यु, विवाह र तथ्यांक											
सुकुम्बासी व्यवस्थापन											
प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोज्यली											
सवारी साधन अनुमति											

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ को उपदफा (५) सम्बन्धित नीति, योजना, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन सँग सम्बन्धित सूचकहरू

विषय	नीति		ऐन/नियम		मापदण्ड		योजना		कार्यान्वयन		कैफियत
	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	बनेको	नबनेको	भएको	नभएको	
भूमि											
व्यवस्थापन											
सञ्चार सेवा											
यातायात सेवा											

(३) मौलिक हक कार्यान्वयन गर्न जारी भएका ऐनहरूसँग सम्बन्धित स्थानीय तहले कार्यान्वयन गर्नुपर्ने प्रावधानहरूको कार्यान्वयन अवस्था

सम्बन्धित ऐन	सम्बन्धित दफा	विषय क्षेत्र	कार्यान्वयन		कैफियत
			भएको	नभएको	
बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५	४८	अनाथ, अभिभावकविहीन, वैकल्पिक हेरचाह चाहिने, विपन्न, दलित समुदायका बालबालिकाको पहिचान र तथ्यांक			
	५२	विशेष संरक्षणको व्यवस्था (आवश्यक बालबालिकाका लागि)			
	६०	स्थानीय बालअधिकार समिति गठन व्यवस्थापन			
	६१	स्थानीय बालकल्याण अधिकारीको व्यवस्था			
	५७	बालसंरक्षण मापदण्ड निर्माण र लागू			
	६०	बालअधिकार समितिको काम, कर्तव्य, अधिकार र कार्यविधि तर्जुमा			
	६३	स्थानीय बालकोषको स्थापना			
अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५		आधारभूत तहको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क पुरा			
	४	माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा सबैलाई निशुल्क प्रदान गर्ने कार्य			
	१४	पायक पर्ने विद्यालय नपाएका बालबालिकाका लागि वैकल्पिक शिक्षाको व्यवस्था			
	१७	आधारभूत तह पूरा गरेका बालबालिकाका लागि माध्यमिक वा प्राविधिक शिक्षा उपलब्धताको अवस्था			

सम्बन्धित ऐन	सम्बन्धित दफा	विषय क्षेत्र	कार्यान्वयन		कैफियत
			भएको	नभएको	
अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५	१८	अभिभावक पहिचान नभएका बालबालिकाका लागि शिक्षा सम्बन्धी सम्पूर्ण व्यवस्था स्थानीय तहबाट गर्ने कार्य			
	२१	शैक्षिक सत्र प्रारम्भ हुनु ३ महिना पूर्व पालिकाको पाठ्यपुस्तक उपलब्ध गराउनुपर्ने			
	२२	विपन्न बालबालिकाका लागि शैक्षिक सामग्री प्रदान गर्ने कार्य			
		विद्यालयमा प्रयोगशाला, अतिरिक्त क्रियाकलाप सामग्री, खेल सामग्री, खेलकुद पूर्वाधार, कम्प्युटर सूचना प्रविधि व्यवस्था			
	२३	पछाडि परेको क्षेत्र, समुदाय, विपन्न वा अपांगता भएका नागरिकका परिवारका बालबालिकालाई मासिक छात्रवृत्ति प्रदान			
	२४	सार्वजनिक विद्यालयमा स्वास्थ्य परामर्श र उपचारको प्रवन्ध			
	३०	वार्षिक बजेटमा शिक्षाका लागि बजेट विनियोजन			
	३६	गाउँ/नगर सभामा प्रत्येक वर्ष विद्यालयमा अध्ययन गर्ने बालबालिकाको संख्या, आधारभूत तह पूरा गरेका बालबालिकाको संख्या, आधारभूत तह पूरा नगरी विद्यालय छाड्नेको			

सम्बन्धित ऐन	सम्बन्धित दफा	विषय क्षेत्र	कार्यान्वयन		कैफियत
			भएको	नभएको	
खाद्य अधिकार तथा खाद्य संप्रभुता सम्बन्धी ऐन, २०७५		संख्या, आधारभूत र माध्यमिक तहको लागि विनियोजित रकम सहितको प्रतिवेदन प्रस्तुत भोकमरी वा भोकमरीको जोखिममा रहेका व्यक्ति, परिवार, समुदाय र क्षेत्रको पहिचान र अभिलेख राख्ने काम			
	४	भोकमरी वा भोकमरीको जोखिम निराकरणका लागि प्रदेश र संघसँगको समन्वयमा खाद्य सञ्चिति र वितरणको व्यवस्था गरिबी, भौगोलिक विकटता, विपद वा अन्य कारणले खाद्य असुरक्षाको जोखिममा रहेका लक्षित घरपरिवारको पहिचान र अभिलेख राख्ने र अद्यावधिक गर्ने कार्य			
	५	लक्षित घरपरिवारलाई खाद्य सहायता परिचयपत्र उपलब्धता गराउने कार्य			
	६	लक्षित घरपरिवारलाई सहूलियत र खास प्रकृतिका लक्षित घरपरिवारलाई निशुल्क खाद्य सहायता उपलब्ध गराउने कार्य			
	७	तीन तहको समन्वयमा खाद्य भण्डारण सुविधा विस्तार र खाद्य संचिति गर्ने कार्य			
	९	कृषिको व्यवसायीकरण, औद्योगिकीकरण र प्राविधिकरण गर्ने कार्य			
	१३				

सम्बन्धित ऐन	सम्बन्धित दफा	विषय क्षेत्र	कार्यान्वयन		कैफियत
			भएको	नभएको	
	१४	नेपाल सरकारले गरेको वर्गीकरणको आधारमा किसान परिचयपत्र जारी गर्ने कार्य			
	१५	कृषियोग्य भूमिको वर्गीकरण			
	१६	कृषि बजारको व्यवस्था			
	१७	कृषियोग्य भूमिको दीगो व्यवस्थापन कार्य			
	१८	दलित लोपोन्मुख, आदिवासी किसान र भूमिहिन किसानको हकहितको संरक्षणका लागि लक्षित कृषि विकास कार्यक्रम सञ्चालन			
	२६	खाद्य अधिकार, सुरक्षा र सम्प्रभुताको अधिकार संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि आपूर्ति र वितरण प्रणाली सहज बनाउन पालिका अध्यक्ष र प्रमुखको अध्यक्षतामा खाद्य समन्वय समिति गठन गर्ने कार्य			
		रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन कार्य			
रोजगारीको हक सम्बन्धी ऐन, २०७५	८	रोजगार कार्यक्रममा महिला, दलित, विपन्न, सहिद परिवार र बेपत्ता परिवारलाई प्रार्थमिकता दिनुपर्ने कार्य			
	९	रोजगार सेवा केन्द्र स्थापना कार्य			
	११	बेरोजगार व्यक्तिको सूची तयार गरी अभिलेख अद्यावधिक गर्ने कार्य गरी प्रदेश र संघमा पठाउने कार्य			

सम्बन्धित ऐन	सम्बन्धित दफा	विषय क्षेत्र	कार्यान्वयन		कैफियत
			भएको	नभएको	
	१३	रोजगारदाताको सूची अद्यावधिक गरी राख्ने कार्य			
	१७	तोकिए बमोजिम निर्देशक समिति गठन गर्ने कार्य			
	२०	बेरोजगारको लागि रोजगारीको अवसर सम्बन्धी सूचना, सीपमूलक तालिम, सहूलियतपूर्ण ऋण र रोजगार सिर्जना गर्ने कार्य			
	२३	रोजगार कार्यक्रमका लागि बजेटको व्यवस्था			
	२९	रोजगार सम्बन्धी कार्यक्रमको नियमित अनुगमन गर्ने कार्य			
	७	तीन तहको समन्वयमा आवास विहिन व्यक्ति तथा परिवारलाई आवास सुविधा उपलब्ध गर्ने कार्य			
आवासको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७५	९	आवास उपलब्ध गराइने व्यक्ति तथा परिवारको विस्तृत पहिचान र बसोवास अवस्था खुल्ने गरी लगत संकलन गर्ने कार्य र प्रदेश/संघमा पठाउने कार्य			
	१०	तोकिए बमोजिमको परिचयपत्र वितरण गर्ने कार्य र सो विवरण प्रदेश र संघमा पठाउने कार्य			

सम्बन्धित ऐन	सम्बन्धित दफा	विषय क्षेत्र	कार्यान्वयन		कैफियत
			भएको	नभएको	
अपांगता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४	१३	विपदबाट विस्थापित व्यक्ति तथा परिवारलाई अस्थायी आवास वा आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने कार्य			
	४	अपांगताको वर्गीकरण र परिचयपत्र वितरण कार्य			
	६	अपांगता भएका व्यक्तिको विवरण सहितको अभिलेख तयारी र अद्यावधिक कार्य र प्रदेश र संघमा पठाउने कार्य			
	२१	प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा निःशुल्क उपलब्धता			
	२३	अपांगता भएका व्यक्तिलाई सीप, कला साहित्यका लागि सुविधा प्रदान कार्य			
	४२	नगर प्रमुख वा गाउँपालिका अध्यक्षको संयोजकत्वमा अपांगता व्यक्तिको संरक्षण र हकहितका लागि समन्वय समिति गठन कार्य			
	४३	अस्पताल र विद्यालयमा सहज पहुँचको कार्य			
	५८	अपांगता भएका व्यक्तिको अधिकार संरक्षण कायका लागि संरक्षण अधिकृत तोक्ने कार्य			
उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०७५	१२	- बिना भेदभाव उपभोक्तालाई सेवा प्रदान - मूल्यसूची पारदर्शी रूपमा राख्ने कार्य - माग बमोजिम सेवाको वितरण उपलब्धता			

सम्बन्धित ऐन	सम्बन्धित दफा	विषय क्षेत्र	कार्यान्वयन		कैफियत
			भएको	नभएको	
जनस्वास्थ्य सेवा ऐन, २०७५	२८	वस्तु वा सेवाको आपूर्ति व्यवस्था, मूल्य, गुणस्तर र शुद्धताका विषयमा बजारको स्थलगत सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गर्न बजार अनुगमन समितिको गठन गर्ने कार्य			
	२९	अनुचित व्यापारिक क्रियाकलाप भए वा नभएको, मूल्यसूची राखे वा नराखेको, वस्तु वा सेवाको गुणस्तर, परिमाण वा मूल्य सम्बन्धी अनुगमन तथा निरीक्षण गर्न बजार अनुगमन टोली गठन गर्ने कार्य			
	६४	बजार अनुगमन कार्य व्यवस्थित गर्न निर्देशिका, कार्यविधि वा मापदण्ड बनाई लागू गर्ने कार्य			
	३	दश प्रकारका स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क उपलब्ध गराउने कार्य			
	४	आकस्मिक स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने कार्य			
	६	प्रेषण (रेफरल) सेवा कानून बमोजिम उपलब्ध गराउने कार्य			
	१२	सबै सेवाग्राहीलाई समान व्यवहारको प्रत्याभूति			
	१५	डिस्चार्ज गर्दा जानकारी सहितको डिस्चार्ज सारांश दिने कार्य			
	१६	योग्य सेवा प्रदायकबाट सेवा प्रदान गर्ने कार्य			

सम्बन्धित ऐन	सम्बन्धित दफा	विषय क्षेत्र	कार्यान्वयन		कैफियत
			भएको	नभएको	
	२१	सरकारी, सामुदायिक वा निजी क्षेत्रले प्रवाह गर्ने सेवा प्रवाहको मापदण्ड पालना			
	२४	विद्यालय स्वास्थ्य सेवा प्रवाह			
	२५	स्वास्थ्य संस्थाले गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा दिने कार्य			
	२९	अस्पतालले आफ्नै फार्मसी सञ्चालन गर्ने कार्य			
	४१	मापदण्ड बमोजिम सरसफाई तथा फोहरमैला व्यवस्थापन कार्य			
	४२	स्वास्थ्यमैत्री आवास, यातायात र सडक पूर्वाधार निर्माण			
	४३	पर्याप्त खेल, मनोरञ्जन स्थल, पार्क, पैदल हिँड्ने व्यवस्था, साइकल लेन निर्माण कार्य			
	४६	सामाजिक र साँस्कृतिक अन्धविश्वास नियन्त्रण कार्य			
	४७	लक्षित समूहका लागि विशेष सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन			
	४८	आपत्कालिन स्वास्थ्य सेवा सञ्चालन			
सुरक्षित मातृत्व तथा प्रजनन स्वास्थ्य अधिकार ऐन, २०७५	४९	संक्रामक रोगको रोकथाम कार्य			
	६०	संघ र प्रदेशमा प्रतिवेदन दिने कार्य			
	६	प्रसूति सेवा प्रदान गर्ने कार्य			
	७	आकस्मिक प्रसूति तथा नवजात शिशु सेवा प्रदान गर्ने कार्य			

सम्बन्धित ऐन	सम्बन्धित दफा	विषय क्षेत्र	कार्यान्वयन		कैफियत
			भएको	नभएको	
	८	नवजात शिशुको स्वास्थ्य स्याहार गर्ने कार्य			
	९	शिशुको जन्म अभिलेख राख्ने कार्य र प्रमाणपत्र दिने कार्य			
	१०	परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्ने कार्य			
		प्रसूति विदाको प्रचलन गराउने कार्य			
	१३	कार्यालय भित्र दूध खुवाउने कक्ष छुट्याउने कार्य			
	१८	कानून बमोजिम आवश्यकता अनुसार सुरक्षित गर्भपतन सेवा उपलब्ध गराउने कार्य			
	२२	विनियोजित रकमबाट विपन्न महिलाको मातृत्व प्रजनन् स्वास्थ्य संस्थाले प्राप्त गर्ने व्यवस्था			
	२३	वार्षिक बजेटमा मातृत्व तथा प्रजनन् स्वास्थ्य सेवाको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गर्ने कार्य र स्वास्थ्य संस्थाले प्राप्त गर्ने व्यवस्था			
	२८	परिवार नियोजन प्रजनन् स्वास्थ्य, सुरक्षित मातृत्व, सुरक्षित गर्भपतन, आकस्मिक प्रसूति तथा नवजात शिशु, प्रजनन् स्वास्थ्य रुपता सेवामा किशोरी तथा अपांगतामैत्री प्रावधान			
	३०	मानसिक रूपले अशक्त, परिवारबाट तिरस्कृत महिलाको प्रजनन् स्वास्थ्य संरक्षणका लागि			

सम्बन्धित ऐन	सम्बन्धित दफा	विषय क्षेत्र	कार्यान्वयन		कैफियत
			भएको	नभएको	
सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७५		संरक्षण गृहमा राख्ने व्यवस्था मिलाउन तहगत समन्वय कार्य			
	१६	सामाजिक सुरक्षा पाउने व्यक्तिलाई परिचयपत्र दिने कार्य			
	१७	परिचयपत्रको आधारमा भत्ता वितरण			
	१८	सुरक्षा भत्ताको अभिलेख राख्ने कार्य			
	२०	सुरक्षा भत्ता दोहोरो नपर्ने गरी वितरण गर्ने कार्य			
अपराध पीडित संरक्षण ऐन, २०७५	२१	अनाथ बालबालिका, अशक्त तथा असहाय व्यक्ति, अपांगता भएका व्यक्ति तथा जेष्ठ नागरिकको हेरचाहको लागि हेरचाह केन्द्र स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने कार्य			
	२८	सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको विवरण चौमासिक रूपमा प्रदेश र संघमा पठाउने कार्य			
	१९	पीडितको सामाजिक पुनःस्थापनाको लागि तहगत समन्वयमा योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्य			
वातावरण संरक्षण (पहिलो संशोधन) ऐन, २०७५	१०	वातावरण संरक्षण क्षेत्र तथा खुला वा हरियाली क्षेत्र भित्र तोकिए बमोजिम कुनै काम गर्न तोक लगाउने कार्य			
		स्थानीय तहको परामर्शमा कुनै क्षेत्रलाई वातावरणीय दृष्टिले संवेदनशील क्षेत्र तोकी			

सम्बन्धित ऐन	सम्बन्धित दफा	विषय क्षेत्र	कार्यान्वयन		कैफियत
			भएको	नभएको	
जेष्ठ नागरिक सम्बन्धी ऐन, २०६३		वातावरणीय पुनस्थापनाका लागि उपयुक्त आदेश			
	१३	नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार वा स्थानीय तहबाट सयुक्त वातावरण कोष स्थापना			
	५	जेष्ठ नागरिकको पालनपोषणको लागि परेको उजुरीमा वडाध्यक्षको आदेश वा न्यायिक समितिको आदेश र कार्यान्वयन			
		जेष्ठ नागरिकलाई परिवारले हेरचाह नगरेको अवस्थामा हेरचाह केन्द्रमा राखी पालनपोषण गर्ने व्यवस्था			
द. क		जीवनयापनमा समस्या परेका जेष्ठ नागरिकको लागि परिवार वा हकबालालाई बैंक खातामा निश्चित रकम जम्मा गर्न लगाउने कार्य			
		जेष्ठ नागरिकको निवेदन हुत प्रक्रियाबाट सम्पादन गर्न कार्यविधि बनाई लागू गर्ने कार्य			
	९	सार्वजनिक सवारी साधन, स्वास्थ्य सेवा, धार्मिक तथा सार्वजनिक स्थलमा सेवा र सुविधा उपलब्ध गराउने कार्य			

सम्बन्धित ऐन	सम्बन्धित दफा	विषय क्षेत्र	कार्यान्वयन		कैफियत
			भएको	नभएको	
		● स्वास्थ्य संस्थाले जेष्ठ नागरिकलाई प्राथमिकता दिने कार्य ● उपचार गराउँदा कम्तीमा ५० प्रतिशत छुट दिने कार्य ● खानेपानी, विजुली, टेलिफोन आदि सार्वजनिक सेवा प्रदायक संस्थाले प्राथमिकता दिने कार्य			
	११	जेष्ठ नागरिकसँग सम्बन्धित कुनै काममा प्राथमिकता दिई सम्पादन गर्ने कार्य			
	१५	स्थानीय तहमा जेष्ठ नागरिक समिति गठन गरी राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गर्ने कार्य र बैठक र काम कारवाहीको निरन्तरता दिने कार्य			
	१६	जेष्ठ नागरिकको लगत, अभिलेख, अद्यावधिक सुरक्षा योजना, अनुगमन तथा हेरचाह केन्द्र, दिवा सेवा केन्द्र, जेष्ठ नागरिक क्लब आदिको स्थापना र अनुगमन कार्य			

(४) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ सँग सम्बन्धित योजना तर्जुमाका प्रकार र सो सम्बन्धी सूचकहरू

विषय क्षेत्र	प्रकार	वनेको	नबनेको	कार्यान्वयन		कैफियत
				आएको	नआएको	
योजना तर्जुमा	वार्षिक					
	आवधिक					
	रणनीतिक					
	विषय क्षेत्रगत					
	मध्यकालिन खर्च संरचना					
	भू-उपयोग					
	दीर्घकालिन					

(५) योजना तर्जुमामा प्राथमिकता दिनुपर्ने विषय क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिइनुपर्ने स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा २४ सँग सम्बन्धित

प्राथमिकता दिनुपर्ने विषय क्षेत्र	वार्षिक/आवधिक योजनामा प्राथमिकता दिएको वा नदिएको			कार्यान्वयन		कैफियत
	दिएको	नदिएको		भएको	नभएको	
क. आर्थिक विकास र गरिबी निवारण						
ख. उत्पादनमूलक						
ग. आम्दानी र रोजगार बढ्ने						
घ. सहभागिता जुट्ने र लागत कम हुने						
ङ. स्थानीय स्रोत साधन र सीपको प्रयोग हुने						

प्राथमिकता दिनुपर्ने विषय क्षेत्र	वार्षिक/आवधिक योजनामा प्राथमिकता दिएको वा नदिएको		कार्यान्वयन		कैफियत
	दिएको	नदिएको	भएको	नभएको	
च. महिला, बालबालिका, पिछडा वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई लाभ पुग्ने					
छ. लैंगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण बृद्धि हुने					
दीगो विकास, वातावरणीय संरक्षणलाई सहयोग पुग्ने					
भाषिक तथा साँस्कृतिक पक्षको संरक्षण र अभिवृद्धि हुने					

(६) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २६ सँग सम्बन्धित गाउँ/नगरपालिका बीच संयुक्त व्यवस्थापनमा कार्य गर्न सक्ने

साभेदारी, सम्झौता वा संयुक्त व्यवस्थापनमा गरिने कार्यहरू	साभेदारीमा		सम्झौतामा		संयुक्त व्यवस्थापनमा	कैफियत
	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको	
क. बृहत पूर्वाधार, ठूला मेशिन औजार खरिद						
ख. विपद् व्यवस्थापन						
ग. फोहरमैला व्यवस्थापन, प्रशोधन						
घ. दमकल, एम्बुलेन्स						
ङ. पर्यटन						
च. संयुक्त उद्यम						
छ. वजार व्यवस्थापन						
ज. प्राविधिक शिक्षा						

साम्भेदारी, सम्भौता वा संयुक्त व्यवस्थापनमा गरिने कार्यहरू	साम्भेदारीमा		सम्भौतामा		संयुक्त व्यवस्थापनमा		कैफियत
	भएको	नभएको	भएको	नभएको	भएको	नभएको	
भन्. अन्य							

(७) राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले राजश्व बौडफाँडका लागि लिएको आधार र ढोँचा बमोजिम गाउँपालिका र नगरपालिकालाई भार र प्रतिशत निर्धारण गरी सिफारिस गरेको छ। सो अनुसार प्राप्त स्रोतलाई स्थानीय तहले पनि आफ्नो ठाउँमा सोही अनुसार बितरण र विभाजन गर्नुपर्ने हुन्छ। सो बमोजिम के भएको छ त ?:

क्र.सं.	आधार (सूचक)	आन्तरिक ढोँचा (उपसूचकको भार प्रतिशत)	ढोँचा प्रतिशतमा	भार	बजेट विनियोजन अनुरूप भएको	नभएको
१	जनसंख्या र जनसांख्यिक विवरण क) कुल जनसंख्या ख) आश्रित जनसंख्या	७०% ३०%	६०%			
२	क्षेत्रफल (भूगोल)		१५%			
३	मानव विकास सूचांक		५%			
४	खर्चको आवश्यकता		५%			
५	राजश्व संकलनमा गरेको प्रयास		३%			
६	पूर्वाधार विकास : क. सडकको घनत्व (सडकमा पहुँच) ख. विद्युतको सुविधा (विद्युतमा पहुँच) ग. सूचना प्रविधिको सुविधा (सूचना प्रविधिमा पहुँच) घ. खानेपानीको सुविधा (खानेपानीमा पहुँच) ङ. सरसफाई (शौचालयको उपलब्धता)	६०% १०% १०% १०% १०%				
७	विशेष अवस्था		२%			

क्र.सं.	आधार (सूचक)	आन्तरिक ढाँचा (उपसूचकको भार प्रतिशत)	ढाँचा प्रतिशतमा	भार	बजेट विनियोजन अनुरूप भएको	नभएको
	क. अपांगता भएको जनसंख्या ख. आर्थिक सामाजिक असमानता	२०% ८०%				
	जम्मा		१००%			

(८) सूत्रमा आधारित समानीकरण अनुदान

क्र.सं.	आधार (सूचक)	आन्तरिक ढाँचा (उपसूचकको भार प्रतिशत)	ढाँचा प्रतिशत	(भार)	बजेट विनियोजनको सूचकको आधारमा भएको	नभएको
१	मानव विकास सूचकांक		१०%			
२	आर्थिक सामाजिक असमानता		५%			
३	पूर्वाधार विकासको अवस्था च. सडकको घनत्व छ. विद्युतको सुविधा ज. सूचना प्रविधिको सुविधा झ. खानेपानीको सुविधा (पहुँच) ब. सरसफाई (शौचालयको उपलब्धता)	६०% १०% १०% १०% १०%	१०%			
४	राजश्वको अवस्था		५%			
५	खर्चको आवश्यकता		७०%			
	जम्मा		१००%			

(९) राष्ट्रिय योजना आयोगद्वारा प्रकाशित दीगो विकास लक्ष्य : स्थानीयकरण स्रोत पुस्तिकाको पृष्ठ ७ मा उल्लिखित स्थानीय तहबाट सम्पादन गर्नुपर्ने कार्यविवरण

विषय क्षेत्र	दीगो विकासको लक्ष्य	कार्यान्वयन		कैफियत
		भएको	नभएको	
आर्थिक विकास	गरिबीको अन्त्य			
	शून्य भोकमरी			
	मर्यादित काम तथा आर्थिक बृद्धि			
	असमानतामा कमी			
	राम्रो स्वास्थ्य तथा स्वास्थ्य जीवन			
सामाजिक विकास	गणस्तरीय शिक्षा			
	लैंगिक समानता			
	स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाई			
	धान्न सक्ने तथा स्वच्छ उर्जा			
	उद्योग, नवीनखोज तथा पूर्वाधार			
पूर्वाधार विकास	दीगो सहर तथा समुदाय			
	दीगो उपभोक्ता तथा उत्पादन			
	जलवायु कार्य			
	जमिन माथिको जीवन			
	शान्ति, न्यायपूर्ण तथा सबल संस्था			
वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यवस्थापन	बहुसरोकार साभेदारी			

(१०) प्रदेशसभाहरूले निर्माण गरेको स्थानीय सभा सञ्चालन ऐन सँग सम्बन्धीत नमूना सूचक:-

विषय	पटक			कैफियत
	एक	दुई	दुई भन्दा बढी	
सभाको अधिवेशन आह्वान वर्षमा				

विषय	कार्यान्वयन		कैफियत
	छ	छैन	
बैठकमा सदस्यको आसन निर्धारण भएको			
बैठकमा पेश भएका विषयमाथि छलफल गर्न समयअवधि तोकिने गरिएका			
बैठकमा पालना गर्नु पर्ने कुराको पालना भएको			
बैठकमा निर्णयार्थ प्रस्ताव पेश गर्दा हुन्छ, हुन्न वा मत दिन भनी मत विभाजन भएको			
कार्यपालिकाले विधेयक तर्जुमा गर्दा अवधारणापत्र तयार गर्न सरोकारवाला र विज्ञ सँग छलफल हुने गरेको			
विधेयक तयारी गर्दा तिनले विवरण तयार गर्ने गरिएका			
विधेयक प्रस्तुत गर्दा प्रत्यायोजित विधायन बारेको टिप्पणी सलन गर्ने गरिएको			
सभामा प्रस्तुत विधेयक माथि संसोधन प्रस्ताव दर्ता गर्ने परम्परा			
सभाले विषयगत समिति बनाएको			
सभाले विधेयकहरू विधायन समितिमा पठाउने गरेको			
विधायन समितिले विधेयकको आवश्यक छलफलमा सरोकारवाला र विज्ञहरूलाई बोलाउने परम्परा छ वा छैन ।			

विषय	कार्यान्वयन		कैफियत
	छ	छैन	
सभामा वा विषयगत समितिमा आफैले बनाएका कानून कार्यान्वयनको अवस्थाबारे छलफल हुने गरेको			

विषय	कार्यान्वयन		कैफियत
	हुन्छ	हुँदैन	
बैठकमा कार्यसूचि र समयतालिका वितरण			
बैठकमा पालना गर्नुपर्ने आचरणको पालना			

